

Combinatie arbeid-zorg in coronatijden: we kunnen het, we doen het, maar hoe lang houden we nog vol?

De afgelopen weken vulden 1100 mensen onze 'combinatie arbeid-zorg in coronatijden'-enquête in. Het gaat voornamelijk om vrouwen (2/3), in de leeftijdscategorie 25-45 met één of meer kinderen. De overgrote meerderheid van de respondenten is (deeltijds) aan het werk, slechts 18% is niet aan de slag. De werkplek? De helft van de respondenten werkt op zijn of haar normale werkplek, de andere helft werkt (gedeeltelijk) van thuis uit.

De enquête bevatte drie grote luiken; algemene vragen, vragen voor mensen die tewerkgesteld zijn op hun gewone werkplek en vragen voor de thuiswerkers. Want of je nu thuis aan het werk bent, of je moet je huis uit; de combinatie arbeid-zorg is momenteel geen evidentie. Bij het polsen naar de kopzorgen bij de mensen, is na de angst om besmet te worden (meer dan de helft van de respondenten is hier bang voor) en de onzekerheid over de duurtijd van de crisis, de grootste kopzorg nu: hoe krijg ik alles rond? Hoe zorg ik dat mijn kinderen de nodige opvang hebben en ik tegelijkertijd kan blijven werken? Meer dan 1/3 van de respondenten maakt zich daar zorgen over. De weken voor de paasvakantie en tijdens de paasvakantie hebben velen kunnen overbruggen, door echt wel boven zichzelf uit te stijgen, maar de vraag is: hoe lang? En vooral: hoe lang kunnen we het op deze manier volhouden?

77% van de mensen die op de gebruikelijke werkplek werken, is blij met hoe het werk geregeld is – gezien de omstandigheden. Heel veel werkgevers hebben inspanningen gedaan en de nodige beschermingsmiddelen voorzien. Desalniettemin is er wel een probleem voor mensen in niet-essentiële beroepen die toch aan de slag moeten om dit werk te combineren met de opvang van hun kinderen, en al zeker met het preteachen dat nu moet gebeuren. Want dit moet nu vaak na de uren. Daarom neemt zo'n 20% van de werknemers nu tijdskrediet, sociaal verlof, overuren, ... om toch de nodige zorgen te kunnen bieden aan hun kinderen. Heel wat werknemers krijgen via e-mail / andere communicatiekanalen appreciatie van hun werkgever. Sommige werkgevers hebben hun waardering getoond in de vorm van een geschenk, een extra verlofdag, ... Maar heel veel werkgevers hebben hun arbeidstijd niet aangepast en hebben geen maatregelen genomen om de werkdruk te verminderen. Zo'n 1/3 van de respondenten heeft geen bijzondere blijk van waardering of appreciatie gekregen – wat toch wel jammer is in deze uitzonderlijke tijden die uitzonderlijke eisen stellen aan werknemers.

Over thuiswerk dan... Twee derde van de werknemers werkte voor de coronacrisis nooit van thuis uit. Vaak 'omdat de werkgever dit praktisch niet mogelijk achtte'. Maar: dit blijkt nu wel te kunnen én werknemers zijn hier best tevreden mee. In die mate zelfs dat heel wat mensen graag na de coronacrisis (en als de kinderen naar school zijn...) toch één of twee dagen van thuis uit zouden werken. Voordelen: beter kunnen doorwerken, administratieve taken afwerken, heel veel tijds winst, minder mobiliteitskosten, de mogelijkheid om de kinderen op tijd van school te halen, ... Veel werknemers mogen hun arbeidstijd thuis zelf bepalen, wat vooral nodig is om de kinderen te kunnen bijstaan. Een '9 to 5' is bijna onmogelijk tijdens deze crisis, waardoor mensen soms minder uren werken, maar vaker meer uren, en dit 's morgens vroeg of 's avonds laat. De nadelen van thuiswerk zijn vooral het gebrek aan sociaal contact én de afwezigheid van de technische/ergonomische behoeften.

Thuiswerk werd voor heel veel werknemers en werkgevers plots en onvoorbereid ingevoerd, met als gevolg een gebrek aan goede, duidelijke en formele afspraken over de manier waarop dit allemaal moet gebeuren. Slechts 20% van de respondenten krijgt een thuiswerkvergoeding – vaak is dit een tussenkomst van 20 euro. Meer dan één vierde van de respondenten krijgt zelfs geen laptop of pc ter beschikking voor thuis. Dan is thuiswerk natuurlijk heel moeilijk. Heel wat respondenten geven ook als nadeel dat het professionele en het privéleven door elkaar heen loopt, en dit niet altijd evident is. Zo zijn ze ‘tussen de soep en de patatten’ mails aan het beantwoorden, en dan loopt er al eens iets mis.

Dat de combinatie arbeid – zorg niet gemakkelijk is – en op deze manier zelfs niet vol te houden is, is duidelijk. En dan moeten we zoeken naar oplossingen. Het probleem is natuurlijk dat er niet één wonderoplossing is die elke ouder verder helpt. Afhankelijk van de gezinssituatie, het aantal kinderen en hun leeftijd, het al dan niet kunnen/moeten thuiswerken, de mogelijkheid van noodopvang op school, ... zijn er verschillende oplossingen nodig. Een vorm van oplossing ligt nu op tafel, dankzij minister van Werk Nathalie Muylle. Zo zouden ouders halftijds of 4/5 **ouderschapsverlof** kunnen nemen – op te nemen per week. Eerst was dit enkel voor alleenstaande ouders, maar het voorstel is nu gewijzigd zodat alle ouders – behalve pleegouders- er beroep op kunnen doen. Dit is natuurlijk een eerste stap in de goede richting. Maar er zijn natuurlijk financiële consequenties aan verbonden en minder inkomen is voor vele – vooral alleenstaande – gezinnen momenteel gewoon geen optie. Met als gevolg dat er misschien heel weinig mensen die het echt nodig hebben beroep zullen doen op deze maatregel. Daarnaast komt er uit onze enquête ook een enorme vraag naar **opvang** naar voor. Dit zowel van ouders in niet-essentiële beroepen die uit huis werken, maar ook van thuiswerkende ouders die hun deadlines en targets niet kunnen halen met de kinderen in huis. De vraag naar (deeltijdse) opvang zal alleen maar stijgen, zeker ook als vanaf 4 mei de economie opnieuw begint op te starten. Een laatste oplossingsmogelijkheid die naar boven komt, is helderheid scheppen rond de opvang van kinderen door hun **grootouders**. Vele grootouders – jonger dan 65 en in goede gezondheid, durven niet op hun kleinkinderen passen omdat ze niet weten of dit een essentiële verplaatsing is. Ook; wat met grootouders met meerdere kinderen? Mogen die in verschillende gezinnen gaan babysitten? Of moeten die een ‘keuze’ maken? Heel wat respondenten gaven aan dat ze op termijn niet anders zullen kunnen dan hun ouders inschakelen voor opvang maar dan is klaarheid hieromtrent meer dan nodig. Wat mag? Wat mag niet?

Een laatste grote conclusie uit de enquête kunnen we formuleren naar de overheid: mensen willen duidelijkheid én communicatie. De onduidelijkheid over de opstart van scholen zorgt voor veel angst bij ouders en kinderen. Concrete data zijn nodig. Maar ook: concrete uitleg voor kinderen. Van kinderen wordt momenteel zoveel gevraagd: ze moeten hun vrienden missen, ze kunnen hun hobby's niet uitoefenen, ze moeten begrijpen dat hun ouders nu eventjes niet veel tijd voor hen hebben en ze moeten leren vanop afstand, wat absoluut geen evidentie is. Waarom geen videocampagne op maat van kinderen, om alles nog eens goed uit te leggen, een hart onder de riem te steken? Kinderen hebben hier evenveel nood aan als aan instructiefilmpjes over hoe ze hun handen moeten wassen.

Er is ook perspectief nodig. Meer dan ooit. En tenslotte is er de grote roep en vraag naar de politiek: zég het ons expliciet: dat 100% werknemer, 100% ouder, 100% leerkracht zijn niet nodig is. Dat ons best doen voldoende is. En dat we daarvoor gewaardeerd worden. Dat onze inspanningen beloond zullen worden. Zo kunnen we onze loopschoenen goed vastknopen en onze marathon uitlopen – met voldoende adem en rustpauzes.